

Secretariaat:
Griffensteijnseplein 22
3703 BG Zeist
06-46082657
KvK 30250364
NL98INGB0005803512
beterzeist@gmail.com
www.beterzeist.nl

Aan de gemeente Zeist,
t.a.v. de gemeenteraad
t.a.v. Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Zeist, 25-10-2016

Betreft: voorbereiding raadsdebat
ontwerp bestemmingsplan juni 2016
“Houtenergiestation Zeist, Dijnselhoek”
NL.IMRO.0355.BPhoutenergiestz-OW01

Geachte Raad,

De verwerking van de inspraakreactie d.d. 4-10-2016 van Stichting Beter Zeist geeft ons aanleiding tot de volgende opmerkingen. Deze kunt u gebruiken bij de voorbereiding van het debat over het ontwerp bestemmingsplan.

Algemeen

In de beantwoording van de vragen over het raadsvoorstel (16RV056) staat op pagina 6 dat “veel vragen en opmerkingen vanuit de zienswijzen zijn opgenomen in het definitieve bestemmingsplan”. Dat is wat de zienswijze van Stichting Beter Zeist niet het geval. Op de meeste vraagpunten is geen afdoende antwoord gegeven. Dat heeft mede te maken met het zakelijke belang van de initiatiefnemer Bio Forte BV die het plan heeft opgesteld.

Kijken we naar de beantwoording van de vragen dan blijken zeer relevante aspecten niet bij de beschouwing te zijn betrokken. Het onderzoek is gedaan door iemand die tevens CTO van de initiatiefnemer is. Daarmee is er sprake van ongewenste belangenverstrengeling. Het uitgevoerde beperkte onderzoek vervangt niet het door ons gevraagde en ons inziens vereiste onafhankelijk onderzoek naar alle aspecten van een houtenergiecentrale.

CO2 balans (kooldioxide of koolzuurgas)

Bij de beantwoording van de vragen van GroenLinks wordt verbranding van tak- en top hout vergeleken met de rotting daarvan in het bos. In onze inspraakreactie hebben wij onder punt 4 juist gewezen op het alternatief van compostering eventueel na vergisting. Wij merkten toen op:

“De broeikasgasemissies zijn bij composteren zeer beperkt. Het in de biomassa vastgelegde CO₂ uit de lucht wordt dan grotendeels voor korte of langere tijd vastgelegd in organische stof¹. Die stof is van belang voor de bodemvruchtbaarheid en voor economische activiteiten,

¹ Zie bijvoorbeeld het onderzoek Afvalverwerking en CO₂ Quick scan van de broeikasgasemissies van de afvalverwerkingssector in Nederland 1990 – 2004, CE Delft, 2004. Ook andere onderzoeken laten soortgelijke uitkomsten zien.

zoals de kweek van producten van land- en tuinbouw en als vervanging van kunstmest. Bovendien wordt door meer organisch materiaal in de grond water beter vastgehouden. Composteren spoort dan ook met het ingezette beleid van herstel van gesloten kringlopen. Dit in tegenstelling tot verbranden van biomassa, waaronder hout.

Bij het verbranden van groenafval komen juist veel broeikasgassen vrij, zelfs 25 – 50 % meer dan bij het verbranden van steenkool en minimaal 3-4 maal zoveel als bij het verbranden van gas². Van de claim van netto opbrengst van CO2 reductie blijft dan ook weinig over. Wat dat betreft zou het voor de hand liggen dat bij het doorgaan van het plan net als bij andere energieproducenten gezorgd wordt voor compensatie in de vorm van bosaanplant of bosbehoud.”

Vergelijking met verteren in het bos, zoals BIO Forte BV doet, is in dit verband niet relevant en zelfs misleidend. Het snoeiafval kan na versnippering (zoals voor de centrale) direct worden gecomposteerd. In geval van composteren kan gebruik worden gemaakt van de bestaande infrastructuur. Bij de voorgestelde verbranding moet die echter nieuw worden aangelegd en worden onderhouden. Het gaat daarbij om de verbrandingsoven, de buizen en de infrastructuur en de afleversets in de flatwoningen. Dat alles kost veel energie zowel bij de winning en het transport van de grondstoffen, als bij de constructie, aanleg en het onderhoud van de infrastructuur. Daarover wordt niets opgenomen in de CO2 balans.

Wanneer deze twee aspecten, te weten het vergelijken met composteren en het grondstofgebruik e.d., wel in de balans worden verwerkt, dan blijft er van het positief effect weinig over. Er ontstaat wellicht een negatief effect. Dat is een belangrijke reden waarom Stichting Beter Zeist pleit voor een second opinion in de vorm van een gedegen onderzoek.

Financieel rendement?

De verdubbeling van de warmte-opwekking bij de beoogde afnemers (de bewoners in de flats en het zwembad) leidt tot extra kosten. Het gaat om de *onderhouds- en vervangingskosten van de reserveapparatuur*. Die wordt dan niet meer optimaal gebruikt, maar slechts voor circa 10%. Nochtans lopen de kosten door.

Ook de *kosten van warmteverlies* tijdens het transport zullen hoe dan ook worden verhaald op de afnemers. Hoe hoog die zullen uitvallen weten we niet. Ze worden door Bio Forte BV geraamd op 10%, maar dat wordt niet onderbouwd. Uit de beschikbare literatuur is af te leiden dat het verlies samenhangt met de ouderdom van het netwerk, de omvang/lengte ervan, de temperatuur van de warmte, de isolatie van de leidingen en de wijze waarop het binnen de flats wordt geleverd. Daardoor ontstaat er een beperkt verlies tot een verlies van ca. 30%.

De *kosten voor de ontmanteling* na het sluiten van de centrale zijn nog niet bij de beschouwing betrokken. In de Nota van zienswijzen staat: “Mogelijke kosten van ontmanteling liggen dan ook bij de markt”. De markt is op dit punt echter ongrijpbaar. Het zou niet meer dan billijk zijn daarvoor en voor de toekomstige vervanging van de ketels bij de afnemers een aparte reservering op te bouwen. Hierbij wordt verwezen naar problemen bij

² Onderzoek in de VS naar de uitstoot van biogascentrales in vergelijking met kolencentrales en gascentrales. 2014. Conclusie: het stoken van biomassa is uitgegroeid tot de grootste vervuiler en toch wordt het tot nu toe nog gesubsidieerd. De bouwers van de installaties vertellen de bevolking dat het “schone energie” oplevert. Bron: www.degroenerekenkamer.nl (2617).

de financiële verantwoordelijkheid voor de ontmanteling van energie-installaties.

Zonder *exploitatie subsidie* is de centrale niet rendabel, ook niet in de toekomst. In de nota van beantwoording wordt op pagina 7 verwezen naar de Awb dat de subsidieverstrekker een beschikking niet zomaar kan intrekken of aanpassen. In het algemeen staat daarin dat deze wordt afgegeven behoudens het recht van vaststelling van de rijksbegroting door de volksvertegenwoordiging. Inderdaad liggen het bedrag globaal en de looptijd *in beginsel* vast. Dat geeft echter geen garantie gezien de jaarlijks terugkerende vaststelling. Graag dus een kopie van een eerdere subsidiebeschikking om op dit punt duidelijkheid te krijgen. Als er geen waterdichte garantie is wordt het risico voor de afnemers groter. Juist op het thema van verbranding van biomassa en hout is het overheidsbeleid nog in beweging. Niet voor niets staat in de beantwoording van de vragen over het raadsvoorstel: *“Het Rijk kan de voorwaarden en aanmeldingstermijnen van de SDE+ subsidie jaarlijks aanpassen.”* Dat niet alleen, het kan deze regeling ook intrekken. Dat recht komt toe aan de Staten Generaal.

Het argument dat de subsidieregeling juist bedoeld is voor een duurzame energievoorziening staat in Nederland ter discussie. Verwezen wordt naar de heroverweging van de bijstook van biomassa in kolencentrales en ook wetenschappelijke publicaties³ “De KNAW concludeert dat biomassa niet moet worden beschouwd als brandstof maar als grondstof. Het verbranden van hout in elektriciteitscentrales en van bio-ethanol en biodiesel in auto’s lijkt niet of nauwelijks bij te dragen aan besparing van CO₂-uitstoot. Daarom zijn ze niet geschikt als middel voor de transitie naar een duurzame energievoorziening.” Zie ook de conclusie van de De Groene Rekenkamer⁴.

Wat gebeurt er overigens na afloop van het subsidietraject? Moet dan de centrale worden stilgelegd of moet de overheid dan opnieuw bijspringen? Formeel wellicht niet, maar wat heb je aan een stilgelegde centrale?

Kortom, wanneer bovengenoemde aspecten bij de afweging worden betrokken staat ook de financiële haalbaarheid en wenselijkheid ter discussie. Er is de afgelopen twee jaar voldoende tijd geweest om deze punten goed te onderzoeken. Dat was echter niet in het belang van de aanvrager. Het is dan ook onjuist nu met volle kracht het plan vast te stellen, terwijl het onderzoek naar o.a. de financiële haalbaarheid (en vergunningen en overeenkomsten) nog moet worden uitgevoerd. En aan welke (rand)voorwaarden zou het onderzoek moeten voldoen? In de onder punt 8 van de beantwoording van de vragen komen twee van de drie hiervoor genoemde financiële aspecten niet voor. Alleen de SDE+ subsidie wel. Verder wordt onder punt 13 alleen genoemd: *“Voor gemeente Zeist zijn voorwaarden zoals rapportages/monitoring, leveringszekerheid, herkomst en kwaliteit van de biomassa essentieel.”*

Wie voert overigens het onderzoek uit? De aanvrager? Dan weten we nu al de uitkomst.

Conclusie

Bovengenoemde punten en andere die in onze zienswijze staan hadden beter kunnen worden behandeld tijdens de gebruikelijke fase van de voorbereiding van een voorontwerp en gedurende een interactief proces in dat kader. Dat is niet gebeurd vanwege de haast die

³ KNAW: “Vertrouwen in biobrandstof en houtstook misplaatst”, 12 januari 2015. Idem KNAW: “Visiedocument biobrandstof en hout als energiebronnen”, 2015

⁴ <http://www.groenerekenkamer.nl/4827/minder-co2-uitstoot-met-aardgas-dan-met-biomassa>

de initiatiefnemer wil maken om redenen van het aanvragen van subsidie. Gezien de tijdsdruk moet de zorgvuldigheid niet uit het oog worden verloren. Dat geldt zeker voor de beoordeling of en in hoeverre de uitvoering van het plan toekomstwaarde heeft gezien de doelen en thema's van de Brede Milieuvisie Zeist. Juist nu moet worden nagegaan of het ontwerp niet op punten moet worden geamendeerd, (tijdelijk) moet worden geparkeerd, ingetrokken of afgewezen. Daarbij speelt de precedentwerking een rol die het toestaan van deze incidentele aanvraag met zich meebrengt.

Het vermelden van een biomassacentrale in de Uitvoeringsagenda van het coalitieakkoord 2014-2018 laat onverlet dat een integrale beoordeling van het initiatief ten opzichte van de genoemde doelstelling en in vergelijking met andere mogelijkheden nodig blijft. Alleen het vermelden als zodanig voorziet niet in een dergelijke beoordeling. Wij achten een dergelijke integrale en onafhankelijke beoordeling noodzakelijk ter voorbereiding van het bestemmingsplan. Daarin wordt in dit plan (nog) niet voorzien.

Gezien de Brede Milieuvisie Zeist, de precedentwerking van het plan en het maatschappelijk draagvlak daarvoor zou moeten worden nagegaan of en in hoeverre de uitvoering van het plan toekomstwaarde heeft gezien de doelen en thema's van de visie. Niet alles wat juridisch kan en waarvoor thans nog (exploitatie)subsidie wordt gegeven is uit een oogpunt van de visie en het noodzakelijk draagvlak voor de uitvoering ervan wenselijk. Dat maakt het des te noodzakelijker de visie te concretiseren naar een uitvoeringsprogramma met criteria en toetsingsnormen waaraan initiatieven zou moeten voldoen.

In verband met de tekortschietende onderbouwing van het plan kan nu niet worden vastgesteld of het plan bijdraagt aan een duurzame energievoorziening. Laat staan dat de conclusie kan worden getrokken dat het bijdraagt aan het bereiken van de gestelde Zeister milieudoelen⁵, waaronder een klimaatneutraal Zeist in 2030. Dan, of eerder is de subsidieregeling ongetwijfeld al afgebouwd. Verder zorgt het voor een onnodige verdubbeling van de infrastructuur bij de afnemers. Alternatieven zoals houtcompostering zijn niet onderzocht.

Wij vragen dan ook om een breed onafhankelijk onderzoek naar alle aspecten van het houtenergiestation voordat daarover een goed onderbouwd besluit kan worden genomen. De raad heeft tenslotte tot taak niet alleen de rechtmatigheid van een voorstel te beoordelen maar ook de doelmatigheid.

Met vriendelijke groet,

Stichting Beter Zeist
Egbert Visscher, voorzitter

⁵ In het bijzonder Zeist energieneutraal 2030 en een circulaire biobased economie. Uitgangspunt is daarbij een zo hoogwaardig mogelijk gebruik van een bepaalde grondstof (cascadering). Zie ook de brief van het Ministerie van EZ d.d. 18 juni 2014 "Meer waarde uit biomassa door cascadering".